

GRANTA

הצעיר שאיבד את פניו

זהייה קונדוס

מערבית: יהודה שנהבי־שהר בני

"תראו תראו. השכנה הגיעה. תגידי, מי מאוהב אצלכם בבית?"
כך סנטה אום זְפִי בשכנתה יחד עם צווחת העורב השחור. היא המשיכה לשוטט
בהצטעצעות ובשוויון נפש כאילו הייתה בסמטת הרחוב לבדה כשאפה מזדקק
אל על, כמי שמאיימת בנקמה על כל התערבות בענייניה. אום שֶׁעָבָאן ענתה לה
בברכה כשהיא נאנחת וקופאת על מקומה:

"אַל-סָלָאם עֲלֵיכֶם".

היא מלמלה את המילים והתכנסה בעצמה, כדי שעיניה של אום זְפִי לא תינעצנה
בשקיות הגדושות במנת המצרכים השבועית שסחבה מן השוק.
"לא. לא שום דבר. רק שמשעות הבוקר בוקעת מאצלכם מוזיקה רועמת", אמרה
אום זְפִי.

השקיות נותרו תלויות על קצות אצבעותיה ולמרות משקלן הכבד היא לא רצתה
להרפות מהן כדי שלא להשאיר לאום זְפִי פתח לשיחה מאולצת.
"או. זו בטח הַנְדָּ. היא אוהבת ללמוד עם מוזיקה. את יודעת שעכשיו זו תקופת
בחינות הגמר".

"אתם חיים בבית של אמנים. אשרי מי שדעתם פנויה..".

בעודה אומרת את הדברים, ניערה אום זְפִי מגבת גדולה והתיזה לכל עבר רסיסי
מים, שלא החמיצו את פניה של אום שֶׁעָבָאן. "אנא ממך" סיננה אום שֶׁעָבָאן
בסלידה שלא הצליחה להסתיר והזדרזה להסתתר מאחורי קיר הבניין.
"אללה ימחל לכם".

"אללה ימחל לנו על מה, אינשאללה?"

"על המוזיקה".

"מה עם המוזיקה, אינשאללה, היא אסורה?"

"כמובן אסורה. תָּרָאם! המוזיקה מביאה את הבן אדם למעשים לא טובים!"

בעודה מדברת אזרה אום זְפִי את כל כוחה כדי לכבוש את הצחוק שהתעבה
במעמקה כיוֹהָה רותחת ואיים לפרוץ החוצה. המילים האלה העלו בה אסוציאציות
וזיכרונות מן העבר, שעקבותיהם מעולם לא נסו, לרבות רפיסות אחוריה הרחבים
והעדרו של גבר מחייה וממיטתה. מעיניה הבזיקו ניצוצות של חיוך וגעגועים

לאותם ימים רחוקים. אולם לכה נמלא טינה לגלגל הזמן שלא עוצר מלכת ולא נתקף מעולם בתרדמת או הרהורים ממושכים, חי ופועל את פעולתו ללא הרף על הַבְּרֹאִים, חורט על גופם את סיפוריהם, ולא חש כל חובה לחרוט את סיפורו על גופו שלו.

אום זְכִי חשה בזווית פיה את אותו זיק חשמלי שהכירה בעבר. היא מעולם לא נפרדה ממנו, כשם שלא נפרדה מן המצולות הרגשיות שאליהן צללה במשך השנים. את הסודות הכמוסים ביותר שלה, מכל אותן שנים, נצר בקרבו עץ התאנה הנטוע בין ביתה ובין בית משפחת אל-מוע'רבי ואלמלא החום המהביל וצריבת הרוח העומדת, היו נחשפים קבל עם ועדה.

אום זְכִי התנערה מן הזיכרונות החמימים והחליטה להשלים את מסכת הקללות והגידופים מאוחר יותר. היא שמעה את אום שְׁעָבָאן אומרת:
 "מי אמר את זה? ממתי הפכה המוזיקה לאסורה? זה לא כתוב בקוראן ולא מוזכר בַּחֲדִית'. מאיפה הבאת את הדיבורים האלה?!"

למשמע דבריה של אום שְׁעָבָאן הזדקפה אום זְכִי וחזרה להליכתה המצטעצעת:
 "יא סַת אום שְׁעָבָאן, זה חָרָאם. כך אמר במפורש השייח' אל-עד'ם בשעה השבועית שלו בטלוויזיה. הוא הזכיר חֲדִית' מוכר, שבו נאמר שמוזיקה זה חָרָאם. למה את לא מאמינה לי?"

"משום שהדברים שלך בלתי מתקבלים על הדעת, יא אום זכִי. הרי נאמר: תקלו ולא תקשו! הם מונעים מאנשים את שלוות הנפש. המוזיקה מביאה את שלוות הנפש הגדולה ביותר, וחוף מזה החדית' הזה מזויף. יעני: לא נכון!"
 "אחותי, הדת לא אוסרת על האשה לחשוף את גופה?!"

השאלה האוטומטית הזאת של אום זְכִי, שלוותה בתנועה לא רצונית של ירכה השמאלית, הטריפה את דעתה של אום שְׁעָבָאן. מגרונה נפלטה שאגה של זלזול, כאילו הייתה לביאה החושפת שיניים מול כלב המחשיב את עצמו לאריה. היא נטשה את נקודת המפגש בין שני הכתים, מסננת מחרוזת של קללות על כך שאום זכִי העזה לכרוך יחד את שתי הסוגיות. את האיסור על המוזיקה ואת סוגיית לבושה שלא תאם את ההלכה האסלאמית, למרות צניעותה הרבה ומידותיה הטובות.

כאשר הגיעה לביתה, היא שמטה באחת את השקיות מידיה, ניגשה לחדרה של הנָד והשתיקה בכוח את המוזיקה.

"מה קרה סַנְאָא'. מי עצבן אותך, שאלך להראות לו?"

אבו שְׁעָבָאן התיק את מבטו ממהדורת החדשות ופנה להחליש את מקלט הטלוויזיה. אחר כך קרב אל אשתו שאמרה:

"זאת אום זְכִי".

"אם בזה העניין, שפתיי חתומות. אפילו הגיבור עֲנָתָר אֶפְן שְׁדָאד לא יכול עליה.

ספרי לי מה קרה אינשאללה, שוב רבתן?"

אום שְׁעָבָאן החלה לפרום ולקרוע את השקיות, מסדרת את תכולתן במזווה ובמקרר בקדחתנות ובקולניות עד כדי אובדן חושים.

"היא אומרת ששמעה שהשייח' הזה עד'ם מזכיר חדית' שלפיו המוזיקה היא

חֲרָאם!"

"זה מְקָתוּב!"

"מה יש לכם כולכם? גם אתה מאמין לשטויות האלה?"

"זה מה שיגידו עלייך אם תנסי להתנגד להם. זה מְקָתוּב. כל דבר שכתוב בספרים מאמינים לו, כי הוא מְקָתוּב".

"לאיזו רמה מגיעה הבערות אצלנו?"

"הצרה היא שאם תנסי להרים ראש ולהתווכח לא יקשיבו לך. הם יפקפקו באמונתך ויתרחקו ממך".

"אז מה עושים? לפי דברי אלוהים "המצווה היא במתן חסד ובאיסור על המגונה".

והבערות לדעתי היא המגונה ביותר!"

"אבל הנביא גם אמר "דברו לאנשים כפי יכולתם", וכשאסר על האלכוהול, הוא הנהיג זאת עקב בצד אגודל, לא בבת אחת. עכשיו אנו חיים את עידן הַג'אֵהֶלְיָהּ השני שאולי קשה יותר מן הראשון. מוטב כבר שלא יהיו מוסלמים".

"אז מה עושים?"

"לא עושים. הכי טוב שתתעלמי ממנה. כאשר את שומעת אותה פותחת בשיחה על הדת ומצטטת שייח'ים מן הטלוויזיה, תתגברי על עצמך ותתרחקי".

"אבל זה מה שהאנשים חושבים, שזוהי הדת!"

אום שְׁעָבָאן שיהקה שיהוק ארוך וגררה כיסא כדי להתיישב עליו. ממבטיה ניכר שהיא מעכלת לראשונה את העובדה שיש המבינים את האמונה אחרת ממנה, ושאינן לה מרחב פעולה - לא לוויכוח ולא לשינוי.

"ומה שהכי מדהים הוא שאחת כזאת... מותחת עליי ביקורת כי אני לא לבושה בלבוש מסורתי..".

אבו שְׁעָבָאן התבונן בעיני אשתו שנצצו מעוצמת הכעס והדמעות שכבשה

בעינייה. הוא הבין את המקור למצב רוחה המרדני ורכן אל חיקה. הַנְדִּ שְׁמַעָה אֶת קוֹלָהּ הֶעֱבָה שֶׁל אִמָּהּ, הַשׁוֹחָה בְּדַמְעוֹת שֶׁפָּרְצוּ וְהַתְּנַפְצוּ לְכָל עֵבֶר. הִיא הִתְקַרְבָה אֵלֵיהֶם בְּשִׁקָּט, מִצִּפָּה לְרֹאוֹת כִּי־צַד יִמְשָׁה אֲבִיָּה אֶת אִמָּה מִן הַבָּאָר הָעִמּוּקָה. "סָנְאָא' תִּסְתַּכְּלִי עֲלַיִי. אֲנִי אוֹמֵר לָךְ תִּסְתַּכְּלִי עֲלַיִי. פַּעַם אֲמַרְתִּי לָךְ תִּתְּלַבְּשִׁי?" "לֹא...".

היא ענתה בעודה מוחה את עפעפיה, ואחר כך הוסיפה במהירות על מנת להקדים את בעלה:

"מה שמשגע אותי זה שאחת כזאת שוכחת מי הייתה בעבר. ואילו אני צריכה עדיין לשמור על כבודי ולהצטדק. אני אזכיר לכולם מי היא!" "כולם יודעים מי היא ומי את. הכי טוב שתתעלמי מאנשים כאלה." "לא יכולה. לא יכולה..".

"אם את רוצה להילחם, אז תִּפְדְּלִי אֲבָל בְּעֵינַיִן הַזֶּה אֶת לְבַדְךָ". אֲבוּ שֶׁעָבָאן הַתְּרוּמָה מֵאֲצֵל אִשְׁתּוֹ וְהוֹסִיף:

"יגידו עלייך שאת משוגעת וכופרת. הַנְדִּ, תְּשִׁימִי יֶאֱבָא קֶצֶת עֶבֶד אֶל־וְהָאֲבִיב...". "מה אתם רוצים לשמוע?"

"כל דבר שתבחרי. ותגבירי את הקול כדי שאמך תירגע והשכנה אום הבערות הזאת תידלק עוד יותר..".

"מה אתך היום? במצב רוח עליז. הכול טוב, מה נהיה?" "שאלה אום שֶׁעָבָאן וּבַחֲנָה אֶת בַּעֲלָהּ אֲשֶׁר חֹזֵר אֶל הַסִּפָּה וְאֵל הַחֲדָשׁוֹת. "קְלָאוּדִיָּה שִׁיפֵר הַתְּקַשְׁרָה אֲלַיִי".

"באללה, קְלָאוּדִיָּה שִׁיפֵר בְּכַבּוּדָה וּבַעֲצָמָה וְלֹא הַמְּזִכְרָה שֶׁלָּהּ?" "מה לרעתך רוצה הבן אדם, לראות את הפנים היפות שלך ולהישאר מצוברח?" הַנְדִּ הַשְּׁמִיעָה צְוּחָה מִשׁוֹלְחָן הַכְּתִיבָה שֶׁלָּהּ לְנוֹכַח חֲזִיוֹן הָאֵהָבָה בִּים שֶׁבְּסִלּוֹן. "מי יגיד לה, אתה או אני?"

"ביטלו לו את השעות הנוספות בבית הספר". "אין כוח ואין אָיִל אֵלָּא בְּאֵלָּהּ, מַה נַּעֲשֶׂה?"

"מחר אללה יאיר לנו את הדרך. הַנְדִּ, תְּגַבִּירִי קֶצֶת יֶאֱבָא אֶת הַמּוֹזִיקָה". עֶבֶד אֶל־וְהָאֲבִיב: "אחי, המדכאים חצו כל גבול..". ■